

Iskate vam dati razne
naloge in poročila.
Iskate vam dati razne
naloge in poročila.

RUDARJI SE POTEGUJEJO ZA SVOJE PRAVICE

Pred pritožnim odborom argumentirajo za izplačilo mezd za podste rudarje. — "Check-off" sistem tudi še ni izravnal.

Philadelphia, Pa. — Rudarji, katerim je podsutba zapirala izhod iz premogovnika zahtevajo plačilo za vsako uro, ki so jo morali prebiti neprestovno v podsutem premogovniku. Njih zaveza je zdaj pred pristojnim odborom, ki zboruje tukaj. Stvar rudarjev zagovarja Andrew Matthey, predsednik hazletonskega distrikta. Izhod iz premogovnika je bil zaprt pet rudarjem in prebili so neprestovno v premogovniku 216 ur. Lehigh Valley Coal kompanija je pri volji plačati samo 78 ur, kar pomeni, da jim hoče plačati samo po osem ur za vsak dan skozi devet dni, ko so bili zaprti v premogovniku.

Podsutba se je dogodila lani meseca novembra v premogovniku Tomhicken. Zadeva "Check-off" sistema tudi še ni izravnana, da bi bila zaplana v pogodbo, ko je bila izravnana stavka na polju trdega premoga. Premogovski podjetniki seveda trdijo nasprotno.

Socialisti bodo imeli preds. kandidata

Tako se je izjavil Berger, ko se je vrnil s seje eksekutivne iz Pittsburgha v Washington.

Washington, D. C. — Kongresnik Victor L. Berger je izjavil, ko se je vrnil s seje socialistične eksekutivne iz Pittsburgha v glavno mesto, da bo imela socialistična stranka v letu 1928 predsedniško glasovnico. Na seji je bilo sklenjeno, da se konvencija obdrži v mesecu januarju prihodnjega leta, ali pa kmalu po tem mesecu, ki naj izdela platformo.

Na to konvencijo socialistične stranke bodo povabile razne farmarske in delavske radikalne skupine, izjemni komunistov, o katerih se sodi, da ne žele sodelovati, da pošljejo delegate. Berger sodi, da se bo konvencija bavila poleg drugih vprašanj z nacionaliziranjem železnice, premogovnikov, proizvodnje in oddaljenosti električne sile in radija, s preprečenjem poplav, reguliranjem rek, da se zgradi ob izvirih veliki nabiralnik za vodo, in s pogodovanjem opustošenih gozdov.

Na dnevnem redu bo zavarovanje za starost, proti boleznim in poškodbam. Te zahteve se najbrž vključijo v socialni program. Berger je dodal, da poročilo strankinega tajnika poroča o naraščanju števila članov v stranki.

BREZPOSELNOST V BRITANIJI NARAŠČA.

Toriji ne stane nič za odpravo iste.

Washington, D. C. — Dne 19. aprila t. l. je bilo v Veliki Britaniji 1.106.400 delavcev brez dela, ali 109.754 več kot lani. Tako poroča delavski departament Združenih držav.

Iz tega poročila je razvidno, da toriji, ki so na vladnem krmilu, ne brigajo za odpravo brezposelnosti, ker so preveč zaposleni z utrjevanjem imperijalizma v Kitajski in drugimi imperijalističnimi potezami v Evropi.

Farmerji, odprite oči in ne spite!

Sam prihajate na boben. — ga hleba kruha v moderno urejeni pekariji.

Pšenica nima cene. — Kruh se prodaja po vojnih cenah, krušni trust pa bogati.

Chicago, Ill. — Čas je že, da se ameriško ljudstvo — posebno farmerji — prebudi iz duševnega spanja in pogleda malo okoli sebe in spozna, kaj se godi.

"Wall Street Journal" je analiziral poročilo dveh največjih družb, ki pečejo kruh in drugo pecivo. Finančniki in delničarji so lahko zadovoljni s to analizo.

Čisti dobiček General Baking kompanije je lani znašal okoli 80 odstotkov vrednosti posestva in vloge. Ako pojde tako naprej še tri leta, bo vse posestvo plačano.

Ako se ta dobiček ogleda od druge strani, tedaj je čisti dobiček znašal štirinajst odstotkov. To je skoraj cent in pol pri hlebu kruha. To je toliko, kolikor farmer prejme za oranje, sejanje, žetev in mlatenje in pošiljanje pšenice na trg, ne da bi kaj prejel posebej za svoje delo. Ta dobiček je veliko večji, kot znesejo stroški za delo ene

Farmerji in delavci ne spite, ampak organizirajte se politično, da pošljete svoje moke v zakonodajne zastope.

Lindberghova evropska turneja dokončana

Ameriška vlada pozvala letalca domov radi prepira v Evropi, ker ga hočejo vse dežele imeti. Pojde domov v četrtek.

London, 30. maja. — Charles A. Lindbergh je danes dokončal obisk Evrope. Njegova želja, da se odzove mnogim povabilom na polet v glavna mesta raznih evropskih dežel, je padla v vodo. Ameriški poslanik Houghton v Londonu mu je danes sporočil željo ameriške vlade, da je najbolje, če gre takoj domov in s tem prepreči neljube incidente v diplomatskih krogih Evrope na škodo Amerike.

Lindbergh je nameraval ostati v Evropi še dva tedna in posetiti Stockholm — Svedska je rojstna dežela njegovega očeta — Berlin, Dunaj in še nekatere druga glavna mesta. Medtem pa sta poslaništvi v Parizu in Londonu prejeli frantične apele malone iz vseh dežel Evrope za letalec obisk njihovih krajev. Na diplomate teh dežel v Parizu in Londonu je bil narejen tak pritisk, da izposlušajo polete, da je bilo nekaterim celo zagroženo, da izgube svoje službe, če ostane apel brez uspeha. Ker pa je bil obisk vseh proslavcev nemogoč, so ameriški diplomati sklenili, da je najbolje, ako se Lindbergh ne odzove nikomur, da ne bo nobene zamere.

Mladi letalec odpotuje domov najbrž 2. junija s parnikom "George Washington", na katerem ima na razpolago predsedniško kabino.

Lindbergh je v soboto obiskal Bruselj, kjer je bil kraljevski sprejet. V nedeljo je dospel v London, kjer ga je sprejela množica 100.000 oseb. Sledile so nove demonstracije in nova odlikovanja.

Masaryk ponovno izvoljen. Praga, 28. maja. — Thomas G. Masaryk je bil večeraj ponovno izvoljen predsednikom češkoslovaške republike. Volil je parlament. Dobil je 274 glasov. Komunistični kandidat je dobil 54 glasov in 104 poslanci — večina fašisti, klerikalci, Nemci in Slovaki — so se vzdržali glasovanja.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

SUŽNOST SE O- PRAVIČUJE KOT CIVILIZACIJA!

Sužnji ne delajo, ampak služijo za reklamo gospodarju. — Vajeni so se, kot berat mrazu.

Washington, D. C. (F. P. Laurence Todd). — Ako bo ameriški kapital sprejel ponudbo Ras Tafarija, vladarja Abisinije, in bo dal delo velikemu številu sužnjev pri pridelovanju in produkciji kave, kave, bakra in drugih naravnih bogastev, tedaj bo to storil z moralnimi izgovori.

V arhivih vlade v Washingtonu leži zaupno poročilo, datirano že od prej, ki se bavi s sužnostjo v Abisiniji in ki ni vključeno v poročilo, katerega je trgovski departament ravno izdal o tej deželi.

Poročilo pravi: "Sužnji v glavnem mestu Addis Ababa ne opravljajo koristnega dela. Oni smatrajo za svojo dolžnost in so mu za okrasek, da tečejo poleg njega, kadar jaha na svojem konju. Življenje je udobno, in ljudje, ki so sužnji si ne žele drugega.

"Nepotrebno se je zgražati nad legami in oblačili starega afriškega cesarstva. Zadnje suženjsko deželo na svetu je treba pripraviti, da izpremeni svoje šege, navade in običaje stopnjevale. Nikar naj se ne izruje z eno potezo peresa ali meča."

Ko je poročevalec na ta način poročal o sužnosti administraciji, ki se sklicuje, da prihaja od velikega emandipatorja, citira na dolgo mnenje nekega tujezemskega uradnika, ki je živel precej časa v Vzhodni Afriki. Ta tujezemec je priporočil, da se abisinjskim vpadačem pobegeta orožje in municija, da se tako odvadijo svojih starih navad — lova na sužnje.

"Abisinjski vojni minister," nadaljuje poročilo, "nikdar ne jezdi, da ne teče za njegovim konjem dva tisoč sužnjev, ki mahajo z rokami, izražajo svoje veselje in hvalijo svojega gospodarja. Reven človek močete lastne je malo ljudi, ampak ti morajo biti vedno ob njegovi strani, da ga hvalijo. "Veliko število sužnjev ni nič izrednega. Da je suženj visoko v ceni, ali da obdrži svojo vrednost, se mora dobro hraniti. On je zadovoljen z vsem, a svojo pozicijo v življenju, ker si ne more boljše predstavljati.

"Tem ljudstvom ni sužnost zlo, ampak se ji zdi, da je potrebno za socialno strukturo. Ako bi imeli oni odločiti o sužnosti, bi jo obdržali, ker so suženjske razmere veliko boljše, v kakršnih so živeli prej. Kajti njih razmere so se dvignile iz življenjskih razmer divje živali na relativno višjo stopinjo, ko so bili kupljeni.

Zaradi tega bodo ljudje, ki zdaj žive, težko doživeli, da bo sužnost odpravljena v teh deželah."

Ta zaključek ne velja le za Abisinijo, ampak tudi za Afganistan in Hedjaz, v jugozahodni Arabiji, kamor prodajajo sužnje v velikem številu, posebno otroke, arabski in abisinjski sužnjetržci.

Začasná suženjska komisija lige narodov pravi v svojem poročilu z dne 25. julija, da je Abisinija edina krščanska dežela, v kateri je še sužnost legalna. Poročilo prizna Ras Tafariju, da je podvel prve okraše za osvoboditev sužnjev, ampak mu tudi svetuje, da podvzame še druga korake, da se njegov namen izvede. Priporoča mu, naj svojim prvim glavarjem priporoča, da naj opuste svoje sužnje. Registrirajo naj se vsi sužnji in oni, ki se niso registrirali, naj se proglase za svobodne. Konvencija kongres, da se pošlje poslanik v Abisinijo.

Vojna z Rusijo je prihodnji korak, pravi Lloyd George

Zasežena korespondenca v Londonu je privatna, ne oficijelna, izjavlja Litvinov. Največjo špijonsko organizacijo na svetu imajo britski imperijalisti. Nemčija bo skrbela za sovjetske zadeve v Angliji. Splošen bojkot angleških podjetnikov je že v teku.

London, 28. maja. — Bivši premijer David Lloyd George je snoči dejal v svojem govoru v Kentu: "Odnosaje z Rusijo smo prekinili in kaj nam še preostaja? Nič drugega kakor strela vojne. Kakšna neumnost! Kakšna blaznost!"

London, 28. maja. — Zunanji minister Chamberlain je informiral Rosengolza, škrbnika sovjetskih poslov v Londonu, da so diplomate vezli a sovjetsko vlado pretrgane in sovjetska diplomata ter trgovska mislja morata zapustiti Anglijo najkasneje v desetih dneh.

Rosengolz je naprosil nemškega poslanika v Londonu, če prevzame skrb za neizvršene sovjetske zadeve, katerih je toliko, da jih ni mogoče dokončati pred odhodom. Nemški poslanik je v sporazumu z vlado v Berlinu prevzel vse sovjetske stvari v Angliji v svojo oskrbo.

Delavska skupina v parlamentu je priredila Rosengolzu in ostalim sovjetskim diplomatom odhodnico v zborničnem poslopju. Rosengolz je dejal laburistom, da nevarnost vojne med Anglijo in sovjeti ni bila še nikdar tako velika kakor je danes. Angleški komunisti morda porabijo odhod sovjetskih diplomatov za demonstracije. Rosengolz in večina sovjetskih namencev odide v Moskvo, drugi pa najbrž pojdejo v Francijo ali Moskvo.

Ameriška delavska mislja gre v Rusijo

Devet delavskih voditeljev strokovnih uni, katere spremljo ekonomičarji, odpotuje v kratkem.

Washington, D. C. — Delavska, strokovnoinicijska mislja, katero tvori devet voditeljev raznih strokovnih organizacij v Združenih državah in katero vodi Albert Coyle, urednik glasila Bratovščine lokomotivnih strojevodij, odpotuje v sovjetsko Rusijo v nekaj dneh. Z mislijo pojde štab ekonomičarjev. Namen obiska Rusije je, da se ameriški tradeunionisti na lastne oči prepričajo o delavskih razmerah v sovjetskih republikah.

PET RUDARJEV UBITIH VSLED EKSPLOZIJE.

Neurečn je bila v Coloradu.

Trinidad, Colo. — Eksplozija ki se je 27. maja pripetila v Delaguu premogovniku, 12 milj od tukaj, je ubila pet rudarjev, 127 rudarjev je ušlo smrti; rešili so se prav tako po izhodu na drugem koncu jame.

sužnji bodo prisiljeni služiti svojim gospodarjem do gotovega časa.

Priporočilo komisije pravi dalje, da prisilni delavci lahko postanejo svobodni, ko zdrave gospodarke razmere to dopuste, ko osvobodjeni sužnji dobe mala zemljišča v obdelovanje, ko jim tujezemske kompanije garancirajo izplačilo mezd v gotovini. Te tujezemske kompanije bodo razvile deželo z delavci in sužnji.

Te fakte je imela washingtonska administracija v rokah, ko se je administracija odločila, da se vrša kongres, da se pošlje poslanik v Abisinijo.

EPIDEMIJA SPET OGROŽA POPLAVLJENCE

Zvezni trgovni tajnik Hoover, v skrbeh radi boleznih med begunci mislipliske poplave, se je odločil, preseliti poplavlence v nova naselja. Več sto zopet prebranih iz domov.

Lafayette, La., 28. maja. — Oblastni organi velike poplave v Misissippi dolini, ki imajo pod svojim nadzorstvom begunce, izjavljajo, da preti špijonskim nasebnikom epidemija, ker so preprosto natlačeni skupaj v koncentracijskih taborih. Zvezni trgovni tajnik Hoover se je odločil, da takoj odpomore ljudem iz te situacije ter da pri začetku zatre epidemije pojave. Ukazal je, da se morajo begunci preseliti v mesta, kjer je več prostora in snage. Epidemija se prične širiti v taborih, kjer je naseljenih skupaj v eni hiši več ljudi kot bi jih moralo biti. Valedge nastane tudi neanaga, posebno ker ni zadostnih sanitarnih naprav.

Opelousas, La., 28. maja. — Zrtve mislipliske poplave, ki so pred časom pribežale v ta okraj in se naselile v šotorih, so sedaj v nevarnosti, da izbruhne epidemija, kajti pojavilo se v zadnjih par dneh nekaj slučajev legerja in mrlice. V tem okraju in v Lafayetteu sta največji koncentracijski kempji, kjer se nahajajo begunci iz dolin ob rekli Atchafalaya in iz Acadije.

Hoover je urenil, da se postavi nova šotorišča v visokih suhih krajih, šotorišča, podobna vojaškim barakam. Ta bodo mnogo bolj sanitarna. Begunci iz obeh velikih kemp so že nadelu in gradijo barake.

2000 japonskih vojakov odrinilo na Kitajsko

Večina japonskih listov protestira proti tej akciji. Revolucionarne kitajske čete tekmujejo, katere prej pridejo v Peking.

Tokio, 28. maja. — Japonska vlada je danes poslala dvatisoč vojakov v Tsinjav na Kitajskem, kjer imajo ščititi japonsko kolonijo. To je prvi korak nove Tanakove vlade za intervencijo v kitajski civilni vojni. Deseta japonska divizija, ki se nahaja v Mandžuriji, je tudi prejela navodila, naj bo pripravljena za takojšnjo akcijo.

To znači, da bo Japonska ovirala okupacijo severnokitajskih obrežnih mest in Mandžurije po revolucionarnih kitajskih armadah. Tokijsko časopisje, izvzemši dveh, odločno protestira proti tej akciji vlade. Listi pišejo, da Japonska ne potrebuje intervencije.

Sanja, 28. maja. — Iz Hankova in Nankinga prihajajo vesti o novih zmagah revolucionarnih čet v kampanji za okupacijo provinc Honan, Čihli in Santung. Obe kantonski armadi, iz katerih sta se izcimila režima v Hankovu in Nankingu, se očividno kosata, katere prej osvoji Peking in zlomi militarnostno silo diktatorja Cingtolina.

Delavske unije poma- gajo poplavljencom

Chicago. — Unija krojaških delavcev, Amalgamated Clothing Workers' Union, je prispevala \$8000 iz svoje blaginje za siromake, katere je udarila poplavenj v Misissippi dolini.

To je največja vsota, ki jo je do danes dala katere posamezna organizacija v Chicago v ta namen.

Povprečna mezza je enajst dolarjev na teden.

Washington, D. C. — Zenski biroj delavskega departamenta Združenih držav poroča, da polovica delavk v tovarnah, prodajalnih in pralnicah v državi Delaware zasluži manj kot \$11.05 na teden. Skoraj 80 odstotkov teh delavk dela več kot 48 ur v tednu. Večina delavk je prišla delati že v zgodnji mladosti, ena tretjina od njih je prišla preden so dosegle starost 16 let.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cileiro \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju n. pr. (April 30-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

LE PRIVATNI BIZNIŠKI INTERESI SE POČUTIJO DOBRO V KAPITALISTIČNEM GOSPODARSTVU.

Volk in koza ne bodeta nikdar oba sita, ako sta zaprta skupaj na enem zelniku. V takem razmerju, kot sta volk in koza zaprta skupaj na enem zelniku, so v kapitalističnem gospodarstvu privatni bizniški interesi, industrijski delavci in farmerji. Privatni bizniški interesi so zmerom siti, industrijski delavci in farmerji pa vedno lačni z razliko, da enkrat bolj trpe industrijski delavci, drugičkrat pa farmerji, pa zopet narobe.

Da je to resnica, nam pove poročilo poljedelskega departmeta. Po poročilu, ki ga je podal poljedelski departmet dne 15. aprila t. l., so bile cene za poljske pridelke za pet in dvajset odstotkov višje kot pred vojno. Izjemo delajo le mlečni in perotninarški produkti. Obratno so pa cene za nepoljedelske produkte za 53 odstotkov višje, kot pred vojno. To pomeni, da je kupovalna moč farmerjev za osemnajst odstotkov nižja, kot je bila pred svetovno vojno.

Ako se poviša kupovalna moč farmerjev, kaj se bo zgodilo? Podražili se bodo poljedelski produkti, ali se pa morajo poceniti industrijski produkti. Naj se zgodi eno ali drugo, trpeli bodo industrijski delavci, kajti če povišajo cene poljedelskim produktom, bodo morali zanje več plačati. Ako se s povišanjem cene za poljedelske produkte ne povišajo mezde, se zniža kupovalna moč industrijskih delavcev, kakor se je zdaj znižala kupovalna moč farmerjev, ko poljedelski produkti nimajo cene. Če se pa znižajo cene za industrijske izdelke, tedaj bodo privatni industrijski interesi takoj znižali mezde industrijskim delavcem. Torej tudi v tem slučaju se zniža kupovalna moč industrijskih delavcev, nakupovalna moč farmerjev se pa poviša, dobički privatnih bizniških interesov pa ostanejo nedotaknjeni.

Ta resnica nam pove, da vedno oni trpe, ki producirajo na polju in v industriji in oni, ki so za mezdo nastavljeni pri distribuciji blaga ali produktov, ne trpe pa privatni bizniški interesi, ki imajo dobiček od dela onih, ki delajo v industriji, poljedelstvu ali pa pri distribuciji blaga.

Ta resnica pa nas privede do spoznanja druge resnice in sicer te, da so interesi vseh, ki delajo v industriji, poljedelstvu in pri distribuciji blaga ali produktov enaki, privatnih bizniških interesov pa tudi. To resnico povemo bolj na kratko, kadar pravimo, da so interesi vseh delavcev enaki, interesi lastujočega razreda pa tudi.

Posedujoči razred skuša sam in po svojih najetih močeh dokazati, da to ni resnica, iz vzroka, da produktivni sloji ne pridejo do zaključka, če so interesi vseh produktivnih slojev enaki, morajo logično ti sloji imeti tudi skupen program za gospodarsko osvoboditev in priboritev gospodarske enakopravnosti. Tako spoznanje bi napravilo kmalu konec gospodarski neenakopravnosti, kar pomeni konec kapitalističnega gospodarskega sistema v človeški družbi.

Da do tega spoznanje ne pride, pa posedujoči ali vladajoči razred v človeški družbi cepi produktivne delavce in jim pripoveduje, da so gospodarski interesi farmerjev različni od interesov delavcev, in tako hujaka en del produktivnih delavcev proti drugemu, kakor to dela s sejanjem narodnega, plemenskega in verskega sovraštva.

Za ustanovitev močne delavske stranke je kot predpogoj potrebno spoznanje, da vsi produktivni delavci, naj se imenujejo industrijski delavci ali farmerji, naj delajo duševno ali z rokami v industriji ali v poljedelstvu ali so nastavljeni pri distribuciji produktov, tvorijo eno gospodarsko družino s skupnimi interesi, takozvani privatni bizniški ali vladajoči ali lastujoči razred pa zopet drugo, z razliko, da druga gospodarska družina izkorišča prvo in živi od sadov dela prve gospodarske družine.

Zavedni delavci v poljedelstvu in v industriji, ta evangelij je treba zanesti med ljudske mase, ki producirajo in razdeljujejo vse, kar človeška družba potrebuje

za svoj obstanek, in prav zanesljivo se zgodi, da delavci spoznajo resnico, da se morajo organizirati politično, da se osvobodijo kapitalizma, na njegovih razvalinah pa zgradijo socialistično gospodarstvo.

JAVNA GOVORNICA

Zagovor slovenskega jezika.

Breezy Hill, Kansas. — V št. 115 Prosvete je izšel dopis rojaka Martina Kovača iz Aquilarja, Colorado, s katerega pisanjem se docela strinjam, in to me je zopet pripravilo do pisanja. Ne nameravam kritizirati Riharda Zavertnika, kajti on je advokat, jaz pa sem le navadna delavska žena: povedala bom samo to, kar mislim, da je umestno pri tej razpravi.

Ni dvoma, da se je več sinov povzpelo do iste stopnje, kakor se je Rihard Zavertnik, ali on je vsaj toliko gentleman, da je odkrito povedal; dočim drugi, kar mislijo, pridržijo zase. On lahko trdi, kar hoče, jaz pa rečem, da si štejemo v ponos, ker sem slovenskih staršev hči in njihovega jezika nisem še nikoli zatajila, oz. da bi se ga sramovala, akoravno sem še mlada, takorekoč še otrok odšla v tujino. Poleg slovenskega še v dveh jezikih razumem toliko, da ne potrebujem tolmača, dasi nisem zahajala v druge kakor v slovensko šolo, in še to le kadar mi je čas dopuščal. Zdi se mi, če bi jih razumela še pet ali deset, bi tudi ne bilo preveč. To bi mi ne škodovalo, če bi hamnilo ne. Saj pregovor pravi, čimveč jezikov kdo zna, toliko več velja, in to je resnica. Kako pride človeku prav, če zna več jezikov, to vemo samo tedaj, kadar bi znanje kakkega jezika potrebovali.

Poglejmo k drugim narodom, kako zelo upoštevaljo svoj jezik. Naj jih sliši kdorkoli, bodo Mehičani, Italijani ali drugi govorili svoj jezik; ne sramujejo se ga, kot se to, žal, često opaža pri nas Slovincih. Znano mi je, ko je mati govorila, bolje povedano še toliko angleško z otrokom, ko je bil še majhen, dasi revica še sama ni znala, ko je bila komaj par let iz domovine. Mogoče se je bala, da se otrok ne bo naučil angleškega jezika. To je prazen strah; ako bo otrok dorastel, se bo naučil govoriti, čitati in pisati v šoli. Nič bati se. Druga mati uči otroka angleščine vsled tega, ko bo prišel hoditi v šolo, da bo dobro znal in da ga drugi otroci ne bodo psovali s "hunkijem". Tudi ta je prazna, kajti po večini ameriških šol so vendar le inozemski otroci, torej kar je eden, to je drugi.

Starši sami veliko zakrivijo. Naj navedem par primer.

Pred nekaj leti je deček slovenskih staršev prodajal nekaj slovenskega, česar drugi ne kupi kakor Slovinci. Ponudil mi je v angleškem jeziku in ko sem ga vprašala, koliko stane, mi je zopet odvrnil v angleščini, dasi sem ga vprašala po slovensko, ker sem ga poznala in vedela, da je bil rojen v stari domovini.

Tudi drugi je prišel po opravo. Jaz sem govorila slovensko, ker sem vedela, da razume, on pa angleško.

Nekoč sem bila v trgovini, kjer je bilo zaposleno slovensko dekle, katere pa nisem poznala. Za menoj je prišla neka Slovenka in sva se začeli po slovensko pogovarjati; ona prodajalka pa se je posmehovala in nič rekla. Čez čas sem izvedela, da je Slovenka. V resnici človek lahko smatra, da je tako početje žalostno. Čast pa gre tistim staršem, katerih sinovi in hčere govorijo njih jezik in se ga ne sramujejo, kot sta bili na primer Jossie Juvan in Stefina Krušič iz Frontenaca, Kansas. Oni se nista sramovali govoriti jezik svojih staršev. Slovenske žene, ki so prišle iz stare domovine, so šle kupovat tja, kjer so se lahko zmenile v lastnem jeziku, kar je tudi prodajalkam bilo v korist, ker so dobile več provizije. Tudi jaz sem bila ena tistih, ki so rajše šle tja, kjer je bil zaposlen kak Slovenec ali Nemec, posebno pa še, če je bil lastnik. Danes ne gledam več toliko, temveč grem tja, kjer se mi vidi cena primerna.

Se to-le naj povem, kako učenjake, če človek govori več jezikov. Minulo je nekaj časa, ko je prišla na dom neka deklica

prodati neke male reči, da dobi premijo za svoj trud. Odgovorila sem, da ne potrebujem ravno sedaj, kar ona prodaja. Oglédala sem si jo in rekla: "Mogoče ste Slovenka?" Pritrdila je in nato povedala, kje stane in kako se piše. Bila sem prav iznenadena, ko slišim, kako dobro zna slovenski jezik in z veseljem sem nato pomagala do njene želje, in vselej, kadar je prišla, sem kaj kupila.

Svetujem slovenskim staršem, posebno pa materam, naj učijo svoje otroke lastnega jezika. Saj ni najslabši, zakaj bi ga torej prezirali. Ali ni lepo, če otrok govori slovenski jezik? Ne rečem, da mora znati pisati in čitati, kar je malo težje — ker poizkusila sem sama, da bi jih naučila, pa ni šlo lahko. Govoriti pa znajo moji otroci vse slovensko, skoraj tako kot angleško. Nisem jih učila angleškega jezika in niso veliko znali, dokler niso prišli hodit v šolo, še žal mi je, da jih nisem učila nemščine, pri čemur pa je bila druga zapreka.

Kakor pri vsaki stvari, se tudi tu cepimo v dve struji, ali še v več. Oziroma se na primer na to, kako čitate Mladinskega lista, mlade člane jednote vzpodbuja k učenju slovenskega jezika A. Kobal, ki je tudi še mlad. Enako se je trudil tudi bivši urednik J. Zupančič. Prav je povedal A. Kobal, ko je pred nedolгим navedel izrek Ivana Moleka glede našega amerikanizma: "Lahko se prigrdi, da bo tudi R. Zavertnik prišel do drugačnega zaključka, ker izključeno ni, da bi ga ta ali oni Slovinci vprašali po informacijah. Spoštujemo svoj lastni jezik, jezik naših staršev; pa ne pozabimo, če kdo zančuje jezik svoje matere, da zančuje samega sebe." — Frances Sinkovec.

Položaj rudarjev.

Johnston City, Illinois. — Predvsem moram nekoliko opisati, kam nas je privedla Lewisova politika. Mnogi člani U. M. W. of A. trdijo, da napredujemo, odkar je Lewis prišel do moči, toda zavedni in razumni rudarji tega ne morejo videti. Preglejmo nekoliko, kakor je bilo od leta 1919 pa do danes. Onega leta je bila zaključena pogodba med rudarji in premogokopnimi baroni na celi črti ob istem času, in sicer ob najboljšem času — meseca novembra. Strajk je začel dne 1. novembra 1919 in rudarji so zahtevali šest ur dela na dan in pet dni dela v tednu, poleg tega pa 60% povišanja plače. Vse je šlo lepo skozi šest tednov stavke, dokler ni neki vrhovni sodnik proglasil "indžunkšnjo" proti rudarjem. Lewisu je takoj upadlo srce in nemodoma je pozval rudarje na delo, pod pretvezo, da se nam ni mogoče boriti proti vladi Združenih držav ter da dobimo takoj za 14% povišanje mezde, drugo pa da bomo dobili po šestdesetih dneh (če bo mogoče). Ta pridržalna beseda "če bo mogoče" mnogim ni ugajala, ali večina je vendar sprejela predlog. Preteklo je šestdeset dni in preteklo je nekaj mesecev brez kakkega glasu; ko je prišel 1. april leta 1920 so nam naznanili, da bomo dobili še 17% povišanja; ali pet dni na teden in šest ur dela na dan kakor tudi pogodbo od 1. novembra, vse je zaspalo. Najslabše je bilo to, da so rudarji na trdem premogobili za osem mesecev daljšo pogodbo in Kentucky in Alabama za eno leto dni dalje nego druge države.

Iz spora smo torej izšli nemočno, kajti kakor smo bili prej. Leta 1922 so nekateri ostali pri delu, dasiravno so organizirani, a neorganizirani iz Penne pa so se v številu 100.000 priključili stavkarjem. Obetali so tem ljudem, da bo zanje sprejeta pogodba istočas kakor za organizirane rudarje. Stavka je trajala šest mesecev in pogodba je bila podpisana po tem času. Toda za koga? Samo za one, ki so bili stari v organizaciji, one nove v Penni pa so prosto pustili usodi, brez vsake pomoči.

Bas ko sem prišel v našo koledarsko metropolo Pueblo, je mrtvaški zvon oznanjal smrt rojaka Martina Videtiča, 68 let starega rojaka doma iz Hrastnika pri Suhorju na Dolenskem. V Ameriki je bival kakih trideset let v Leadvillu, Colo., in kakih deset let v Pueblo. Poleg vdove zapuščila tri sinove in dve hčeri, ki so prišli k njegovemu pogrebu, dva iz Leadville, eden iz Denverja, ena hči, omožena Kučman je v Pueblo in druga, Ana, omožena Malenšek, v Denverju. V Lead-

vi. Takrat je bila sprejeta pogodba za dve leti.

Leta 1924 so delegatje v Indianapolisu hoteli doseči samo enoletno pogodbo. Lewis in Green sta trdila, da je to napačno in da je treba doseči triletno pogodbo. Ko so povpraševali po taktiki, sta ta dva odgovorila, da triletna pogodba znači zelo veliko za U. M. W.; prvič, da pomeni dosti časa za organiziranje neorganiziranih, drugi pa da pomeni dobro podlago za našo blaginjo. Po izkazu smo imeli 600.000 članov in dva milijona in pol dolarjev v blaginji. S tem so voditelji pridobili večino delgov, da so glasovali za triletno pogodbo. Pogodbo so zahtevali podjetniki sami, zato jo je bilo lahko doseči. Toda ni se še posušilo črnilo na pogodbi, že so jo začeli kršiti operatorji v Zapadni Virginiji in po Pennsylvaniji. Rudarje, kateri niso hoteli sprejeti znižanje plače, so kar na lepo izgnali iz stanovanj; pripeljali pa so stavkokaze. Lewis je vse to mirno gledal, dokler niso začeli rudarji protestirati. Ko sta pričeli Zapadna Virginija in zapadna Pennsylvanija obratovati pod odprto delavnico, je Lewis podal izjavo v kapitalističnem listu, da bo oklejal stavko po vseh državah, ako baroni ne prenehajo s svojo taktiko. Ali vse to so bile samo besede, zato da potihne element, ki je protestiral. Baroni so še naprej kršili pogodbo po vseh državah, razen Illinois in Iowe, tako da je šlo naše članstvo rakovo pot in ob zaključku triletna pogodba zmanjšala na 250.000, kateri še plačujejo prispevke, ter okoli 100.000, kateri so oproščeni od plačevanja mesečnih prispevkov, ker ne delajo. Blaginja organizacije je istočasno upadla od poltretjega milijona na \$800.000, v zvezi temu, da smo plačali vsak po pet dolarjev izvanrednega asessmenta.

Prvi april 1927 je prišel in šel. Premogarji smo dobili nalogo 1. aprila, ne od naših predstavnikov unije, temveč od operatorjev, da ni več dela, dokler nas zopet ne pokličejo delat. Zdaj sta že pretekla dva meseca in ne vemo še nič, da li smo na stavki, ali smo izprti. Od naših predstavnikov ni duha ne sluha. Ko so lansko leto stavkali angleški rudarji, so pa od vseh strani klicali na pomoč v borbi bratov na Angleškem. Ameriški rudarji so bili jako liberalni za pomoč, kakor so pokazali računici o podpori. Sedaj pa nihče ne misli, da so ameriški rudarji v borbi.

Med rudarji je na tisoče članov S. N. P. J., ki so tudi v tem sporu. Kmalu nas bo več, ki ne bomo imeli s čim plačati mesečnine, a kaj še da bi kupili kruha za družine.

Propaganda se nadaljuje še vedno, ne v kapitalističnih listih, temveč v nekaterih takoborbi bratom na Angleškem. Ameriki obstoji radikalni element ali komunisti, kateri element hoče uničiti delavske organizacije. Toda ta element je samo svari premogarje pred Lewisovo politiko. Na vse to so od leta 1919 pa do danes radikalci kazali že naprej, od leta 1919 pa do danes.

Po vsem tem lahko čitatelji spoznajo, da radikalci niso priveli organizacije U. M. W. of A. na to, kar je danes in vsak član S. N. P. J., ki je obenem član U. M. W. mi bo priznal, da je to resnica. Istotako mi bo vsakdo pripoznal, da ni radikalni element spravil U. M. W. of A. na stopnjo, kjer je danes, temveč Lewis ter njegova mašina.

Pozdrav! — Tony Shragal.

S pota.

Bas ko sem prišel v našo koledarsko metropolo Pueblo, je mrtvaški zvon oznanjal smrt rojaka Martina Videtiča, 68 let starega rojaka doma iz Hrastnika pri Suhorju na Dolenskem. V Ameriki je bival kakih trideset let v Leadvillu, Colo., in kakih deset let v Pueblo. Poleg vdove zapuščila tri sinove in dve hčeri, ki so prišli k njegovemu pogrebu, dva iz Leadville, eden iz Denverja, ena hči, omožena Kučman je v Pueblo in druga, Ana, omožena Malenšek, v Denverju. V Lead-

villu pokojnik zapušča sestro omoženo Bučar.

Pokojnik je spadal k društvu št. 86 H. B. Z.

Tako se množijo grobovi, v katere morajo tudi Slovinci. Uroda je pač taka, da se smrti ne izognejo nikjer, niti v tujini. Pokojniku bodi lahka zemlja, še živim pa moje sožalje. — Matija Pogorelec.

RAZNO

Ljudska lakovernost. V nekem mestecu na severnem Poljskem si je kupil neki učitelj velik radio-aparat, s katerim je lovil predvsem glasbene produkcije. Kmetje so se čudovito na strehi zelo čudili in niso mogli razumeti, da je radio izum človekovega duha. Še večje je bilo njih začudenje, ko je učitelj poklical nekatere neverne Tomaze k sebi in jih hotel prepričati, da je aparat samo posredovalec muzike. To ni šlo preprostim ljudem v glavo za nobeno ceno. Ko so slišali pojoče in brneče glasove, so prišli do zaključka, da govori skozi žice sam hudič. In ker se je treba hudiču postaviti po robu, so sklenili, da se bodo nad zlodjem maščevali.

Znabiti bi svoje namere ne izvedli tako kmalu, da ni nastalo kmalu po tem, ko je učitelj kupil aparat, slabo vreme, ki je izklovalo posevkom. Kmetje so videli, da je letina radi nalivov čimdalje bolj ogrožena in so sklenili, da se hudiču osvetijo. Neko noč, ko je učitelj poslušal glasbo v svojem stanovanju, je zaslišal naenkrat močan ropot in kmalu nato so glasovi v služalu prenehali. Kmetje so splezali na streho, potrgali žice, razbili radio napravo na strehi in s tem izgnali hudiča iz učiteljeve hiše. Ampak hudič je trdovratnejši kot kmetje, kajti slabo vreme še ni prenehalo, dogodek pa je imel svoj epilog pred sodiščem.

Kakšna hrana pospešuje vitko linijo? Ameriška igralka Ackerkjeva, prva žena Rudolfa Valentina, objavlja v angleških listih navodila za žene, ki polagajo važnost na vitko linijo. Njena izvajanja se glasijo tako-le: Večina žensk se zave pomembnosti vitke linije šele tedaj, kadar jo že izgubi. Takrat šele pride debelushka na misel, da je treba držati dieto, toda navadno je tedaj že prepozno.

Ženska, ki hoče ohraniti vitkost, mora paziti nase že od detinstva. Ogibati se mora mleka in jajec, kar smatrajo ženske navadno za neizogibno hrano. Kruh z maslom in časa mleka slovi za najlažjo hrano. To naziranje je zmotno, ker te vrste živila silno redijo in disformirajo žensko telo. Posebno pa si velja zapomniti, da bi morala ženska, k je prekoračila 25. leto, pozabiti na meso in na močnate jedi, zlasti na slaščice, kajti meso in slaščice sta največja sovražnika vitke linije. Katera hoče ostati vitka, naj se hrani samo s sadjem in zelenjavo in naj se kolikor mogoče omeji v zavživanju kruha. Tudi je treba vedeti, da velja jedi zavživati v posebnem vrstnem redu, sicer postanejo opasne za vitkost. Sade je treba jesti ob posebnih urah, posebno pa velja ceniti pravilo, da ne sme med jedjo piti kdor noče postati debel. Tekočina namreč, bodisi voda ali vino, silno pospešuje toščo, zlasti če ženska pije med obedom ali večerjo.

Zahvala.

Canonsburg, Pa. — Pred kratkim sem se nahajala po važnih opravkih v Chicagu, pri čemur so mi tamošnji rojaki marsikaj pomagali, mi šli na roke, mi postregli, kjer sem bila in sploh so mi storili veliko dobrega. Zato pa se vsem lepo zahvalim, ki so imeli sitnosti z menoj ter so mi na kakoršenkoli način pomagali, da sem ne samo dovršila svoj opravke, temveč se med njimi tudi dobro počutila. Lepa hvala vsem. — Alojzija Kocjan.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dan trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

ZARKOMET

Drugo jutro.

Včeraj je bil prazničen dan, Okinčali smo grobove padlih. To je enkrat v letu. Vsak dan ne moremo, ker nimamo časa. Ostalih 364 dni je treba skrbeti, da jih čimveč pade za nove grobove ...

Mussova preša.

Signor Mussolini je zadnji četrtrek rekel, da Italija mora imeti armado pet milijonov mož. Ker pa može ne pridejo iz muh, morajo Italijanke v prihodnjih petnajstih letih naroditi dvajset milijonov novih Italijanov, tako da bo Italija imela šestdeset milijonov prebivalcev. Potem šele pride fašistovska Velika Italija.

Se pet let naj vlada Muss, pa bo Italija velika — puščava. Niti enega zdravega Italijana ne bo več v Italiji.

Resnični dogodek.

Bilo je leta 1896 v West Newtonu, Pa. Na binkoštno soboto je prišel katoliški župnik kolektat po hišah in oglašil se je tudi pri rojaku Franku Lavriču.

"No, mister Lavrič, koliko boste pa vi dali za cerkev?" je vprašal fajmošter.

"Nič," je odgovoril Lavrič.

"Tako? Vi Lavrič ne boste nikoli v nebesih," je rekel župnik.

"Ali so kje nebesa?" je vprašal Lavrič.

"Da, so," je vztrajal sveti mož.

"Če so nebesa, potem prosim, prinesite mi dva zemljevida od nebes, enega zame in drugega za mojo ženo. Za vsak zemljevid vam dam po \$10. Ako pa zemljevida ne dobim — pravega, ne da bi me nafarbali — tudi za cerkev nič ne dam."

Zemljevida ni dobil nikdar. Papagaj iz Westmoreland Cityja, Pa.

Krtčarska korespondenca.

Ej Krtčar! Kaj se tako zaletuješ? Izgleda res, kakor da bi zdijval. Praviš, da me je Kanajla sfiksala in zakaj da nisem tebe vprašala za svet. Zakaj je pa ti ne pogruntaš, pa bi mi Kanajla gotovo dala požirek boljšega kakor pa divjaka, ako mi res prepustiš nagrado. — Bodeča roža iz Clevelanda.

Filozofija starega Šojca.

Stari Šojc je rekel: Cital sem, da bo Amerika tiskala manjše novčance. What the hell's the difference? Vredne ne bodo nič več in nič manj.

Lepe oči.

Draga Rožica! Me veseli, da si tako ubogljiva. Samo malo prehudo si me prijala radi — no, pa naj bo. Jaz nisem mislil tako hudo — no, pa hokus pokus. Človeške oči so po mojem mnenju najlepše, kadar je človek zdrav in zadovoljen, kar pa je žal zelo redka stvar. Posebno pri nas delavcih. In to bo še trajalo, dokler bomo tako — Lepe oči imajo tudi oni, ki želijo svoj plen od žrtve. Lepe oči so tudi takrat, kadar, kadar — — — e, kaj ti bi pravil, saj sama dobro veš. Pozdrav. — Krtčar iz Acoste, Pa.

Evelethske zagonetnosti.

Dragi Zarkomet! Tukaj na Evelethu imamo štoraka, ki rad hodi v spalnice po "ordre", če ni moza doma. Mogoče bi ti, Zarkomet, izvedel, kdo je hodil k njegovi ljubici po "ordre", ker se je peč podrla drugi dan po "oheti". Morda mu je Bog povrnil ... ali so mu drugi. — Bašta.

Zapojte, zapojte!

Tak dajte no še malo poročati o rumunskem kralju!

K. T. B.

Člani kabineta posetijo konferenco za poplavljenec.

Chicago, 28. maja. — Doznanlo se je, da več članov zveznega kabineta pride na konferenco, ki se bo v kratkem obdržala v Chicagu v prid poplavljenecem ter v prid preprečitve bodoče alične katastrofe v Misisipiški dolini.

